

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Tomáše Rychlého a Mgr. Michala Bobka v právní věci žalobkyně **D. M.**, zastoupené Mgr. Evou Kantoříkovou, advokátkou se sídlem Brno, Jaselská 197/14, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 1292/25, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 29. 6. 2020, č. j. 34 Ad 9/2017-38,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Rozhodnutím ze dne 29. 5. 2017, č. j. X, žalovaná zamítla námitky žalobkyně a potvrdila své rozhodnutí ze dne 31. 1. 2017, č. j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), kterým byl žalobkyni od 9. 1. 2017 přiznán český starobní důchod v dílčené výši 2 063 Kč měsíčně.

[2] Žalovaná konstatovala, že prvostupňovým rozhodnutím byl výpočet českého starobního důchodu proveden zcela správně, a celý postup výpočtu podrobně vysvětlila. Mimo jiné uvedla, že žalobkyně získala na území České republiky české doby pojištění a na území Slovenské republiky slovenské doby pojištění, přičemž žalovaná pro vznik nároku na český důchod přihlédla také k těmto zahraničním dobám pojištění s ohledem na čl. 6 a čl. 52 odst. 1 písm. b) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 (dále

jen „nařízení č. 883/2004), jež upravují princip sčítání dob pojištění získaných v členských státech EU a výpočet výše poměrné dávky. Žalovaná rovněž ozřejmila, že žalobkyně naposledy před datem 31. 12. 1992 pracovala u zaměstnavatele, jehož sídlo bylo na území dnešní Slovenské republiky. S ohledem na čl. 20 Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o sociálním zabezpečení, č. 228/1993 Sb., se veškerá doba zaměstnání (respektive doba zabezpečení) žalobkyně získaná do 31. 12. 1992 považuje za slovenskou dobu pojištění. Žalovaná konstatovala, že slovenský nositel pojištění správně určil, že doby zaměstnání získané žalobkyní do 31. 12. 1992 se považují za slovenské doby zaměstnání, a všechny tyto roky zaměstnání ve slovenském důchodu žalobkyně zhodnotil. Slovenský nositel pojištění zaslal žalované formulář E 205 SK ze dne 9. 11. 2016, ve kterém potvrdil dobu pojištění, kterou žalobkyně získala na území Slovenské republiky, včetně federální doby pojištění. Žalobkyně získala dobu pojištění v České republice v počtu 2 839 dnů, a ve Slovenské republice v počtu 11 925 dnů. Jelikož na území České republiky nezískala veškerou potřebnou dobu pojištění pro vznik nároku na český starobní důchod, žalovaná pro účely výpočtu českého důchodu doby pojištění z obou zemí sečetla, a poté provedla dílčení obou složek tohoto důchodu ve smyslu § 61 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“). Žalovaná dodala, že z osobního listu důchodového pojištění žalobkyně ze dne 24. 1. 2017 vyplynuly mezery v průběhu dob pojištění získaných na území Slovenské republiky. Slovenský nositel pojištění totiž zaznamenal, že žalobkyně v období od 1. 9. 1971 do 4. 4. 1972 nepracovala, a dále od 12. 1. 2001 do 16. 8. 2004 osobně pečovala o blízkou osobu na Slovensku, avšak nebyla důchodově pojištěna. Obě uvedené doby pojištění proto nebylo možné započítat do celkové doby pojištění pro český starobní důchod. Rovněž v měsíci prosinci 2008 nebyla žalobkyně účastna českého důchodového pojištění, neboť za tento měsíc uhradila pouze pojistné na zdravotní pojištění, avšak nebyla přihlášena k dobrovolnému důchodovému pojištění a ani nebyla osobou samostatně výdělečně činnou.

[3] Proti tomuto rozhodnutí žalované se žalobkyně bránila žalobou. Uvedla, že v rozhodnutích správních orgánů jsou uváděny nesprávné doby pojištění jak v České, tak Slovenské republice, kde má žalobkyně od narození trvalý pobyt. Namítla, že Slovenská republika jí nezapočítala a neevidovala opatrování sestry M. Š. od 1. 9. 2012 do 8. 9. 2016. Slovenská republika jí také nesprávně ohodnotila odpracované roky, což žalobkyně napadla u soudu, který věc doposud řeší. Z důvodu tohoto pochybení považovala žalobkyně výpočet odpracovaných roků za nesprávný. Žalobkyně dále namítla, že podle „*vyjádření české strany*“ je brána jako občanka České republiky a jí odpracované roky jsou hodnoceny jako roky odpracované v cizině na Slovensku. Žalobkyně je však občankou Slovenské republiky. Zmatky v jejím občanském zařazení způsobila Slovenská republika, která jí „*podvodem odhlásila*“ a nechala zařadit mezi české občany, čímž byl v otázce jejího občanství vyvolán chaos. Proto jsou i procenta při výpočtech důchodu zkreslená jak v České, tak Slovenské republice.

[4] Krajský soud v Brně žalobu v záhlaví označeným rozsudkem zamítl. Konstatoval, že výpočet českého dílčího starobního důchodu žalobkyně byl proveden v souladu se zákonem o důchodovém pojištění a koordinačními nařízeními Evropské unie, přičemž žalovaná do osobního listu důchodového pojištění žalobkyně správně zaznamenala jak dobu pojištění, tak i vyměřovací základy získané v rozhodném období a vyloučenou dobu. K námitkám žalobkyně o neuznání opatrování její sestry od 1. 9. 2012 do 8. 9. 2016, a obecně o nesprávném hodnocení odpracovaných roků na Slovensku krajský soud uvedl, že

pokračování

žalovaná vyhotovila osobní list důchodového pojištění o dobách pojištění ve Slovenské republice v rozsahu, v jakém jí byly podklady předány a potvrzeny slovenským nositelem pojištění. Žalovaná nemohla osobní list důchodového pojištění vyhotovit jinak, než jak doby pojištění na území Slovenské republiky závazně potvrdil slovenský nositel pojištění na příslušném formuláři. Fakticky tak musela bez dalšího předmětné údaje převzít pro výpočet českého důchodu a nijak je nerozporovat. Má-li žalobkyně k údajům předloženým slovenským nositelem pojištění výhrady, musí se nápravy domáhat na Slovensku. Podle výsledku žalobkyní zmiňovaného soudního sporu, vedeného ve Slovenské republice, bude případně možné přehodnotit neuznání sporných dob pojištění a potvrdit je slovenským nositelem pojištění jako skutečné doby pojištění. Krajský soud dále uvedl, že k námitce, dle které měly být nesrovnalosti také v době pojištění získané na území České republiky, se pro její obecnost nelze konkrétně vyjádřit. Podotkl však, že české doby pojištění jsou v osobním listu důchodového pojištění vyznačeny ve shodě s dobou zaměstnání žalobkyně v České republice. Dále vysvětlil, proč jsou v osobním listu důchodového pojištění uvedeny společně doby pojištění žalobkyně z České i Slovenské republiky, a ujistil žalobkyni, že je nadále občankou Slovenské republiky. Žalovaná předmětným výpočtem a přiznáním dílčího českého důchodu nijak nepřehodnotila občanství žalobkyně, a ani doby zaměstnání žalobkyně nezařadila či neoznačila jako doby zaměstnání v cizině. Krajský soud uzavřel, že výpočet českého dílčího starobního důchodu byl proveden ve všech ohledech správně, přičemž změnil-li v budoucnu slovenský nositel pojištění přehled dob pojištění evidovaných u žalobkyně na území Slovenské republiky, i žalovaná provede přepočet českého důchodu žalobkyně.

[5] Proti rozsudku krajského soudu podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížnost z důvodů, které lze podřadit pod § 103 odst. 1 písm. a) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatelka uvedla, že aplikace hraničního určovatele sídla organizace ke dni rozdělení ČSFR na její případ vedla k přiznání výrazně nižšího starobního důchodu, než který by jí náležel bez aplikace tohoto určovatele. Dále namítla, že žalovaná měla provést srovnávací výpočet důchodu mezi úhrnem dílčích starobních důchodů přiznaných stěžovateli a úhrnem starobních důchodů, kterých by stěžovatelka dosáhla v případě, že by pro účely stanovení výše českého starobního důchodu byly použity jak doby získané stěžovatelkou po roce 1993 na území České republiky, tak doby získané stěžovatelkou do 31. 12. 1992 na území bývalého Československa. Za předpokladu negativního rozdílu pak měl být starobní důchod dorovnán. Stěžovatelka konečně vyjádřila nesouhlas se závěrem krajského soudu, že žalovaná musela vystavit osobní list důchodového pojištění toliko na základě údajů potvrzených slovenským nositelem pojištění, aniž by byla oprávněna tyto údaje jakkoliv rozporovat. Tento postup žalované stěžovatelku poškodil a vedl k přiznání nižšího důchodu, než jaký jí náleží.

[6] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že argumentace potenciálním dorovnáním dávky nereflektuje podstatu věci (o přiznání dorovnávacího příspěvku podle § 106a zákona o důchodovém pojištění je nezbytné požádat, tj. orgán sociálního zabezpečení se otázkou nároku nezabývá *ex officio*). Proti aplikaci čl. 20 Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o sociálním zabezpečení stěžovatelka brojí bez bližšího vysvětlení. Aplikace tohoto článku přitom byla, ve vztahu k učiněným skutkovým zjištěním, zcela jednoznačná a nepřipouštějící jakékoli odchylky. Použitelnost aplikovaného článku byla zachována i po vstupu obou států do Evropské unie. Ničím nepodložená představa stěžovatelky o nepřihlížení k danému kritériu tedy neodpovídá

právní realitě. Žalovaná konečně uvedla, že jí nepříslušelo přezkoumávat kvalitu údajů poskytnutých slovenským nositelem pojištění, k čemuž odkázala na bod [2] „rozhodnutí Správní komise pro koordinaci systému sociálního zabezpečení č. H6 ze dne 16. 12. 2010 o uplatňování určitých zásad týkajících se sčítání dob podle článku 6 nařízení č. 883/2004, uveřejněného v Úředním věstníku Evropské unie C 45, 12. 2. 2011“, a na čl. 12 nařízení Evropského parlamentu a rady (ES) č. 987/2009. Stěžovatelka nadto nepředložila jediný důkaz zpochybňující zjištěný skutkový stav.

[7] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3 věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4 věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2 věty první s. ř. s.

[8] Kasační stížnost není důvodná.

[9] Stěžovatelka v kasační stížnosti předně uvedla, že aplikace hraničního určovatele sídla organizace u ní vedla k přiznání nižšího starobního důchodu. Zde je však nutno upozornit, že v řízení před krajským soudem se stěžovatelka proti aplikaci hraničního určovatele (kterým má zjevně na mysli postup žalované dle čl. 20 Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o sociálním zabezpečení, pozn. kasačního soudu), nijak nevymezovala. Stěžovatelka tuto námitku (dá-li se zde vůbec o námitce pro její nekonkrétnost hovořit) poprvé uplatnila až v kasační stížnosti, ač tak mohla učinit již v řízení před krajským soudem.

[10] Tato námitka je podle § 104 odst. 4 s. ř. s. nepřipustná. Z citovaného ustanovení se totiž podává, že kasační stížnost je nepřipustná, *opírá-li se jen o jiné důvody, než které jsou uvedeny v § 103, nebo o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl*. Aby tedy byla kasační stížnost (nebo její jednotlivá námitka) způsobilá k věcnému projednání, musí kvalifikovaným způsobem zpochybňovat závěry vyslovené v rozhodnutí krajského soudu, proti němuž byla podána (srov. například rozsudky Nejvyššího správního soudu z 15. 2. 2017, č. j. 1 Azs 249/2016-38, bod 12, nebo z 29. 1. 2015, č. j. 8 Afs 25/2012-351, bod 140). Pokud tak neučiní, je kasační stížnost nepřipustná dle § 104 odst. 4 s. ř. s., neboť se opírá jen o jiné důvody, než které jsou uvedeny v § 103 s. ř. s. Nepřipustná je i kasační stížnost (nebo její jednotlivá námitka), jež se opírá o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl (srov. například usnesení Nejvyššího správního soudu ze 4. 3. 2004, č. j. 1 Azs 23/2004-55).

[11] Ze stejného důvodu je nepřipustná rovněž námitka, dle které měla žalovaná provést srovnávací výpočet důchodu a případně jej dorovnat. Tato námitka totiž neobsahuje žádnou reakci na závěry krajského soudu vyslovené v odůvodnění napadeného rozsudku, ale vymezuje se pouze proti postupu správního orgánu. Nejde tudíž o důvod podřaditelný pod § 103 odst. 1 s. ř. s., a proto se jím Nejvyšší správní soud nemohl zabývat.

[12] Nejvyšší správní soud se konečně zabýval poslední kasační námitkou, ve které se stěžovatelka vymezuje proti závěru krajského soudu, dle kterého žalovaná nebyla oprávněna rozporovat údaje potvrzené slovenským nositelem pojištění. Tato námitka je sice ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s. přípustná, není však důvodná.

pokračování

[13] V projednávané věci žalovaná zjistila, že stěžovatelka získala na území České republiky české doby pojištění a na území Slovenské republiky slovenské doby pojištění, a že stěžovatelka jen na území České republiky nezískala veškerou potřebnou dobu pojištění pro vznik nároku na český starobní důchod. Žalovaná proto pro výpočet českého starobního důchodu postupovala podle zákona o důchodovém pojištění, podle čl. 6 a čl. 52 odst. 1 písm. b) nařízení č. 883/2004, a rovněž podle prováděcího nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systému sociálního zabezpečení (dále jen „prováděcí nařízení“).

[14] Podle čl. 6 nařízení č. 883/2004 platí, že:

Nestanoví-li toto nařízení, příslušné instituce členského státu, jehož právní předpisy podmiňují:

- získání, zachování, trvání nebo opětné nabytí nároku na dávky,

- použití některých právních předpisů,

nebo

- přístup k povinnému, dobrovolnému pokračujícímu nebo dobrovolnému pojištění nebo vynětí z něj,

získáním dob pojištění, zaměstnání, samostatné výdělečné činnosti nebo bydlení, přihlíží v nezbytném rozsahu k získaným dobám pojištění, zaměstnání, samostatné výdělečné činnosti nebo bydlení získaným podle právních předpisů kteréhokoli jiného členského státu, jako by byly získány podle právních předpisů, které tato instituce uplatňuje.

[15] Podle čl. 1 písm. t) nařízení č. 883/2004 se přitom *dobou pojištění rozumí doby přispívání, zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti, jak jsou definované nebo uznané jako doby pojištění právními předpisy, podle kterých byly získány nebo považovány za získané, a veškeré doby za takové považované, jsou-li podle uvedených právních předpisů rovnocenné dobám pojištění.*

[16] Podle čl. 12 odst. 1 prováděcího nařízení *se pro účely článku 6 základního nařízení příslušná instituce obrátí na instituce členských států, jejichž právní předpisy se na dotýchnou osobu také vztahovaly, aby určila všechny doby získané podle těchto právních předpisů.*

[17] Konečně, podle čl. 5 odst. 1 prováděcího nařízení *dokumenty vydané institucí členského státu prokazující postavení osoby pro účely základního nařízení a prováděcího nařízení, jakož i podpůrné doklady, na základě kterých byly dokumenty vydány, uzná instituce jiného členského státu, pokud nebyly zrušeny nebo prohlášeny za neplatné členským státem, který je vydal.*

[18] Z citovaných pramenů práva Evropské unie vyplývá, že žalované nepřísluší přezkoumávat údaje potvrzené slovenským nositelem pojištění. Naopak, z čl. 5 odst. 1 prováděcího nařízení se jednoznačně podává, že žalovaná a české soudy jsou vázány dokumenty vydanými slovenským nositelem důchodového pojištění, včetně jím (v příslušném formuláři) sdělených informací o době pojištění získané stěžovatelkou na území Slovenska. Ačkoliv lze v obecné rovině uvést, že je povinností žalované vyjasnit případné pochybnosti o správnosti skutečností uvedených slovenským nositelem pojištění (k tomu srov. čl. 5 odst. 2 a následující prováděcího nařízení, či rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2019, č. j. 4 Ads 381/208-26), v posuzované věci stěžovatelka

v řízení před žalovanou proti údajům uvedeným slovenským nositelem pojištění žádné námitky v tomto směru nevznikly. Ničím nepodložené výhrady uplatnila až v řízení před krajským soudem. Krajský soud tedy správně uzavřel, že žalovaná vzhledem k okolnostem musela vystavit osobní list důchodového pojištění stěžovatelky na základě údajů obdržených od slovenského nositele pojištění, přičemž nevyvstaly-li v řízení před žalovanou žádné pochybnosti o správnosti těchto údajů, nebylo na místě, aby se žalovaná *ex offio* obracela na slovenského nositele pojištění s jakýmkoli dotazy.

[19] Na základě výše uvedeného dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není (v rozsahu, ve kterém mohla být věcně projednána) důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s. *in fine* zamítl.

[20] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaná sice měla ve věci plný úspěch, jelikož se však v dané věci jedná o věc důchodového pojištění, právo na náhradu nákladů řízení ji přiznáno být nemůže.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. října 2022

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu